

Duurzame vis

Hendrik Kramer probeert de visserij op de Noordzee duurzamer te maken met een nieuw label: 'Wild n Zilt'.

TEKST
Astrid Smit

ILLUSTRATIES
Chantal Arnst en Flying Focus

Visser Hendrik Kramer is halverwege de dertig, maar beschikt al over een van energiezuinigste boten van de Nederlandse vissersvloot, vist met visserstuig waarmee de bodem zo min mogelijk wordt beroerd en lanceerde onlangs het vislabel Wild n Zilt, dat staat voor lokale duurzame visserij. Met kerst verkocht hij via crowdfunding boxen met Wild 'n Zilt-vis. Ze konden bij hem op de boot in Amsterdam-Noord worden opgehaald. Het label is een belangrijke stap richting een echt duurzame visserij, vindt hij.

Nieuw label

Waarom een nieuw label. Er is toch al het label van het Marine Stewardship Council (MSC), vaak te vinden op de visproducten in supermarkten?

"Ja, dat klopt, maar dat gaat mij niet ver genoeg. Ze scoren niet op duurzaamheidspijlers waarover het zou moeten gaan. Iemand met dit keurmerk kan rustig 40.000 liter brandstof per week de lucht in knallen en met grote zware netten vissen. Het keurmerk let namelijk alleen op de visbestanden van de specifieke vissoort niet overbevist wordt en of het ecosysteem niet wordt aangetast. Dat vind ik niet genoeg. Ik zou dit keurmerk ook kunnen krijgen maar vind dit onvoldoende."

Wat is voor jou dan een belangrijke duurzame pijler?

"Mensen zeggen vaak dat duurzame visserij heel complex is, maar eigenlijk kun je dat heel goed samenvatten in het brandstofverbruik. Daaraan kun je heel goed aflezen

met hoeveel inspanning je op zee bezig bent om vis te vangen. Hoe zwaarder de kettingen die je in je net knoopt, hoe harder je op de gashendel moet drukken en des te meer je de bodem beroert. Beide zaken die je eigenlijk zoveel mogelijk moet minimaliseren. En het brandstofverbruik vertelt ook of de vis van ver of dichtbij komt. Daarnaast vind ik ook dat je moet letten op visbestanden, selectiviteit – dus vermindering bijvangst – en dierenwelzijn."

Verduurzamingstraject

Waarom moet een visser voldoen die onder het logo Wild 'n Zilt wil verkopen?

"Dan kies je er als visser voor om een verduurzamingstraject in te gaan. Wij hebben experts op vier duurzaamheidspijlers: CO₂-verbruik, dierenwelzijn (hoe komen de vissen aan hun einde, hoe lang is de trekduur?), bijvangst en plasticvervuiling. Je krijgt een periode van een paar jaar om in transitie te gaan. Ondertussen mag je al opereren onder het logo, want anders is het niet te doen. Je gaat namelijk minder vangen en dus minder verdienen. Dat moet worden gecompenseerd anders begint niemand eraan."

Hoe garandeer je dat de vissers die zich aansluiten ook echt duurzaam gaan vissen?

"Ze moeten investeren en gebruik maken van nieuwe netten, verdoovingsmachines, een energiezuinige boot, noem maar op. Als het goed is denkt de bank ook mee, en stelt voorwaarden."

Leggen jullie ook beperkingen op in de soorten vissen die gevangen mogen worden?

"Ja, ik werk samen met de NGO Good Fish van de viswijzer. Een expert

Een pallet aan vers gevangen vis wat zo snel mogelijk als visbox aan de klant wordt geleverd.

moet duurder worden betaald

van hen adviseert ons. Een rode beoordeling op de viswijzer gaan we niet verkopen.”

Zijn er al andere vissers die zich hebben aangesloten of aangemeld?

“Nee, nog niet. Maar het label is er nog maar een paar maanden. Ik ben nu bezig om het neer te zetten en er bekendheid aan te geven. Daarvoor heb ik een crowdfunding opgezet, want dit initiatief kost behoorlijk veel geld. En op deze manier überhaupt interesse hebben en willen afnemen. De bedoeling is dat ik lokaal gevangen vis – dus uit de Noordzee – aanbied in een visbox voor een vaste prijs. Via de crowdfunding waren er boxen te koop van 100 euro per stuk waarin schol, bot, poon, wijting en schar zaten. Mensen konden die met kerst ophalen in Amsterdam-Noord, waar ik de boot tijdelijk had aangemeerd. In totaal haalde ik via crowdfunding 40.000 euro op. Hiermee draai ik net quitte, want ook het aanmeren van de boot in Amsterdam kostte veel geld. Maar nu weten wel meer mensen waar Wild 'n Zilt voor staat.”

De MDV-2 is een hypermodern visserschip met een zeer zuinige hybride motor.

Van vader op zoon

Je voer als jonge jongen mee op de vissersboot van je vader, wilde het bedrijf op termijn overnemen, maar toen verraste hij jou door te stoppen met vissen en de boot aan de kant te zetten.

“Ja, het schip van mijn vader gebruikte 300 tot 350 liter per uur. Met de brandstofprijzen van toen – we spreken van 2008, tijdens de bankencrisis – was dit niet meer rendabel. Ik had alle diploma's in huis en voer al een jaar mee, maar zag het ook niet zitten om het bedrijf over te nemen. Toen ben ik als tijdelijke kracht gaan werken op andere vissersboten, maar op een gegeven moment viel daar ook geen droog brood meer in te verdienen en besloot ik in de offshore te gaan. Met een offshore-boot bracht ik post naar de mensen die windmolenparken aanlegden. Ik heb daar zoveel geld in de rondte geslingerd zien worden. De boot waarmee ik voer verbruikte maar liefst 1.300 liter per uur! Voor post, met geld van de overheid of de energiemaatschappij. 'Als ze dit duurzaam noemen', bedacht ik me toen, 'dan kan ik beter weer teruggaan naar de visserij'. Ik zag opeens weer de maatschappelijke waarde in van een familiebedrijf dat vis op zee vangt.”

Je sloot je ook aan bij de Slow Food Youth Network, een jongerenbeweging voor duurzaamheid en slow food.

“Klopt en daar merkte ik dat er heel veel interesse was voor wat ik altijd had gedaan. Ik kwam erachter dat het merendeel van de dieren die wij consumeren in een stal of onder een lamp zijn groot gebracht, maar niet de dieren die vissers op de markt brengen. Ik ging met een nieuwe blik naar mijn vak kijken. Vissen uit de zee zijn een uniek product, regelrecht uit de natuur. Mijn passie voor duurzaamheid was herboren. En toen kwam mijn vader op een

Niet alleen het schip, maar de hele keten van vangst tot verkoop voldoet aan de hoogste duurzaamheidseisen.

gegeven moment naar me toe en zei. “Hendrik, wat wil je eigenlijk? Zal ik nu helemaal stoppen of wil jij nog verder in de visserij”. Hij had weliswaar geen schip meer maar nog wel visrechten. Ik heb besloten het opnieuw te proberen, maar dan op een duurzame manier met daarbij de grote droom om de hele sector te verduurzamen. Dat was in 2014.”

Hypermodern schip

Je beschikt nu over een duurzame hypermoderne boot die tachtig procent minder energie verbruikt dan een gemiddelde kotter – dankzij een hybride motor, een gestroomlijnde romp aan de onderkant, een licht casco en je op lage snelheid vist met vistuig dat minder weerstand oplevert. Hoe kom je aan zo'n perperdure boot? ➤

Hendrik Kramer is met een nieuwe blik naar zijn visserij gaan kijken.

“Ik was net als mijn vader betrokken bij de werkgroep Herstructurering Zeevisserij van het Masterplan Duurzame Visserij. Toen de A-1 voor vele miljarden werd vernieuwd met overheidsgeld, zijn we naar Den Haag gegaan en hebben gezegd: ‘Geef ons een vergelijkbaar bedrag en wij verduurzamen alle honderd vissersschepen’. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij (LNV) vond dat geen goed idee, maar nodigde de visserijsector wel uit om een nieuw duurzaam schip te ontwerpen, samen met scheepswerven. Dat hebben we gedaan. Daarna zocht LNV een ondernemer die wilde investeren in zo’n boot. Toen zijn dorpsgenoot Hendrik Romkes en ik erin gestapt en hebben de boot laten bouwen. Romkes nam de eerste – de MDV1 – in de vaart. Daarna heb ik in december de tweede in de vaart genomen: de MDV-2.”

Zo’n energiezuinige boot levert je vast heel veel voordeel op gezien de huidige brandstofprijzen.

“Jazeker, hoewel ik toch nog steeds

vier- tot vijfduizend euro per week aan brandstofkosten kwijt ben. En ik was net een paar maanden bezig en toen brak corona uit, waardoor de visprijzen enorm kelderden omdat restaurants nauwelijks meer vis afnamen. De jaren 2020 en 2021 waren daardoor voor alle vissers ontzettend zwaar. Ik had eind 2021 een gesprek met de bank – ze gaven me nog een jaar. Vorig jaar was weer een goed omdat de restaurants opengingen en de visprijzen flink stegen. Maar ik blijf als nadeel hebben dat ik op zee moet concurreren met schepen die minder aan duurzaamheid doen. Zij komen met enorme boten naast me liggen, varen met dubbele snelheid en dan loopt mijn vangstsucces terug. Op de veiling is dat niet te zien. Mijn duurzamere gevangen vis ligt naast hun vis. Daarom ben ik in de pen geklommen en heb mijn case bij de Academy van het Slow Food Youth Network neergelegd. Hoe zorg ik dat mijn duurzame vis meerwaarde krijgt?”

Logo

En toen kwam die met het voorstel om een nieuwe logo te starten?

“Ja, zij adviseerden om ‘mijn’ vis uit de anonimiteit te halen – net als de chocolade van Tony Chocolonely – en de visproducten op onderscheidende markten te zetten. Zij hebben ook de naam Wild ‘n Zilt voor mij bedacht. Klanten zoals die van Ekoplaza willen waarschijnlijk wel meer betalen. Dus daarom ben ik dit initiatief gestart.”

De crowdfunding was geslaagd.

Wat zijn de vervolgplannen?

“De visbox die nu bestaat leveren we iedere maand aan onze klanten. We hebben een viskraam op de Amsterdamse zaterdagmarkt en zoeken naar mogelijkheden om dit uit te breiden op een andere stadsmarkt. En we leveren vis aan enkele sterrenrestaurants in Amsterdam en kijken of we aan meer restaurants kunnen leveren. Misschien komt er dit jaar wel een Wild & Zilt – pop-up restaurant en kunnen we een voetje tussen de deur krijgen bij een supermarktketen of cateraar.” ■